

ประกาศแพทยสภา

เรื่อง การใช้ยาฉีด ไดโคลฟีแนค (Diclofenac)

แพทยสภามีหน้าที่ทำให้การรักษาที่มีมาตรฐานและคุณภาพที่เป็นประโยชน์แก่ผู้ป่วยและให้ความรู้แก่ประชาชน และส่งเสริมการทำงานร่วมกันเป็นทีมสหสาขาวิชาชีพทางการแพทย์ แพทย์จะร่วมรับผิดชอบต่อผลการรักษาที่เกิดจากทีมสหสาขาวิชาชีพเสมอ

แพทยสภาตระหนักดีว่า การใช้ยาทุกขนานมีทั้งเกิดผลดีและฤทธิ์ที่ไม่พึงประสงค์หรืออาการแพ้ได้ แพทย์จะดูแลการใช้ยาให้ตรงตามข้อบ่งใช้ ระวังระดับการเกิดฤทธิ์ที่ไม่พึงประสงค์หรืออาการแพ้ และแก้ไขอย่างทันท่วงทีเมื่อเกิดเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์และอาการแพ้ดังกล่าว เมื่อเกิดเหตุที่ไม่พึงประสงค์หรืออาการแพ้ แพทยสภาจะช่วยประเมินว่า กระบวนการรักษาดังกล่าวเป็นไปตามมาตรฐานการรักษาหรือไม่ หากตรวจพบว่า มีจุดที่สมควรจะพัฒนาในกระบวนการรักษาให้ดีขึ้น เพื่อลดการเกิดฤทธิ์ที่ไม่พึงประสงค์หรืออาการแพ้ดังกล่าว แพทยสภาจะช่วยให้ความรู้และให้ข้อเสนอแนะในกรณีดังกล่าวแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนากระบวนการรักษาต่อไป

แพทยสภาเห็นว่า ยา Diclofenac มีประโยชน์ทางการแพทย์และมีข้อบ่งใช้ เป็นยาที่มีราคาถูก อยู่ในบัญชียาหลัก มีการใช้แพร่หลายทั้งในและต่างประเทศ สามารถบริหารได้ทั้งการกินโดยใช้ชนิดเม็ดหรือชนิดยาของละลายน้ำ ยาเหน็บและยาฉีดเข้ากล้ามเนื้อหรือหยดเข้าหลอดเลือดดำ

การฉีดยา Diclofenac เข้ากล้ามเนื้อ สามารถฉีดได้ด้วยความสะดวก ระวัง และให้ติดตามอาการข้างเคียงหลังการฉีดเช่นเดียวกับยาขนานอื่น การกินยาอาจจะออกฤทธิ์ช้ากว่าการฉีดยาได้บ้าง

การให้ยา Diclofenac อีกวิธีหนึ่งคือ การให้ยาแบบหยดเข้าหลอดเลือดดำ แพทยสภามีคำแนะนำวิธีการให้ยา Diclofenac หยดเข้าหลอดเลือดดำ ดังนี้

๑. ห้ามฉีดทั้งแบบ bolus หรือ push

๒. ให้ผสมยา Diclofenac กับ NSS หรือ D5W ที่มีปริมาณ ๑๐๐ ถึง ๕๐๐ มล. ก่อน แล้วเติมสารละลาย Sodium Bicarbonate เป็นสาร buffer ในปริมาณ ๐.๕ มล. หากใช้ NaHCO_3 ชนิดความเข้มข้นร้อยละ ๘.๔ หรือในปริมาณ ๑.๐ มล. หากใช้ NaHCO_3 ชนิดความเข้มข้นร้อยละ ๔.๒

๓. เขย่าขวดหรือถุงให้ยาละลายเข้ากัน จะต้องได้สารละลายสีใสก่อนจะเริ่มหยดให้ทางหลอดเลือดดำ

๔. โดยทั่วไป ให้หยดนาน ๓๐ นาทีถึง ๑ ชั่วโมง

ขนาดยาที่หยุดเข้าหลอดเลือดดำตามข้อบ่งใช้

ข้อบ่งใช้ในการลดความเจ็บปวดหลังการผ่าตัด

- ควรใช้ขนาด ๗๕ มก. หยุดเข้าหลอดเลือดดำนาน ๓๐ นาทีถึง ๒ ชั่วโมง อาจจะทำให้ซ้ำอีกครั้งได้ หลังจากให้ครั้งแรก ๓ ชั่วโมง แต่ไม่ควรยาให้เกิน ๑๕๐ มก. ต่อ ๒๔ ชั่วโมง

ข้อบ่งใช้ในการป้องกันความเจ็บปวดหลังการผ่าตัด

- ควรใช้ขนาด ๒๕-๕๐ มก. หยุดเข้าหลอดเลือดดำนาน ๑๕ นาทีถึง ๑ ชั่วโมง และให้หยุดยาแบบต่อเนื่องในขนาด ๕ มก.ต่อ ชม. แต่ไม่ควรให้เกิน ๑๕๐ มก. ต่อ ๒๔ ชั่วโมง

ข้อควรหลีกเลี่ยงการให้ยา Diclofenac หยุดเข้าหลอดเลือดดำในผู้ป่วยที่มีภาวะดังนี้

๑. กำลังได้รับยา NSAID หรือยา Anticoagulant รวมถึง Heparin ร่วมด้วย
๒. มีประวัติเลือดออกง่าย เช่น ในระบบทางเดินอาหารและในระบบประสาท
๓. มีประวัติเป็นหอบหืด ลมพิษ
(โดยเฉพาะผู้เป็นหอบหืดจากการได้ยา แอสไพริน, Ibuprofen หรือ NSAID)
๔. มีภาวะไตพิการโดยมีค่า Serum Creatinine มากกว่า ๑.๘ มก./ดล. หรือ ๑๖๐ ไมโครโมลต่อลิตร
๕. มีภาวะ Hypovolemia หรือขาดสารน้ำชัดเจน

เอกสารอ้างอิง

1. Campbell WI, Watters CH. Venous sequelae following I.V. administration of diclofenac. Br J Anaesth 1989;62:545-547.
2. McNicol ED, Ferguson MC, Schumann R. Single-dose intravenous diclofenac for acute postoperative pain in adults. Cochrane Database of Systematic Reviews 2018, Issue 8. Art. No.: CD012498. DOI: 10.1002/14651858.CD012498.pub2
3. Hoy SM. Diclofenac sodium bolus injection (DylojectTM): a review in acute pain management. Drugs. 2016 Aug;76(12):1213-20. doi: 10.1007/s40265-016-0619-7.

แพทยสภา

๒๑ มกราคม ๒๕๖๓

หมายเหตุ: คณะกรรมการแพทยสภารับรองในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๖๓ วันที่ ๙ มกราคม ๒๕๖๓